

BARTOMEU CANET GALTÉS (1842-1912)

En Bartomeu va néixer a **Calaf** l'any 1842, únic fill del segon matrimoni d'**Aleix Canet**, serraller, de Calaf, amb **Maria Galtés**, d'Igualada. Als 10 anys va entrar a treballar d'aprenent en un taller mecànic de la seva vila nadiua. Als 23 va quedar orfe de pare i poc després es va casar amb **Isabel Comellas Fornesa**, manresana, filla de Josep Comellas, de Manresa, i Francisca Fornesa, de Súria, i nou anys més jove que ell.

El matrimoni va tenir **deu** fills. El primer, **Josep**, va néixer el 1868. La segona, **Antònia**, nascuda el 1869, va morir l'any següent. El 1871 va morir el primogènit, tres dies abans de néixer el tercer, **Froilà** (*Vegeu el núm. 1 del Col·leccionable*). La **Maria**, que més endavant s'havia de casar amb Josep Lladó, va néixer el 1873. Foren els pares del Maurici Lladó Canet. El 1875 neix un altre noi, **Josep**, que, casat amb Delfina Jurado, seria l'origen de la branca mexicana dels Canet. Dos anys més tard neix el **Llogari**, que moriria solter als 23 anys. I l'any següent ho fa la **Francisca**, darrer dels fills nascuts a Calaf, que també havia de morir soltera, però als 85 anys. Durant una breu estada a Manresa neix, l'any 1880, el **Francisco**, que va morir solter als 25 anys d'edat. Els dos fills següents van néixer a La Bauma: el **Marcel·lí**, l'any 1882, i l'**Antonio**, el 1886. El Marcel·lí es va casar amb Maria del Valle Perales i van tenir un fill: Marcel·lí. L'Antonio, en canvi, va morir als 14 anys.

Si bé en Bartomeu era **manyà** d'ofici, havia heretat una casa a Calaf i una a Mirambell, un parell de vinyes a Mirambell, els drets a recuperar diverses propietats que havien estat venudes a carta de gràcia per la família, i diversos censos. A partir del 1872, però, la família comença a allunyar-se paulatinament de Calaf. Primer fan una estada - curta - a **Barcelona**. Pel 1879-1880 passen a viure a **Manresa**, i el 1881, a **La Bauma**, on va morir la mare del Bartomeu, Maria Galtés, i el 1886 es traslladen definitivament a Manresa. Dos anys més tard, ven la casa de Calaf.

Durant una bona part de la seva vida en Bartomeu va fer de **manyà** i va ocupar-se, ni que fos a distància, de treure el màxim de profit possible del seu patrimoni: a la mort del seu pare l'any 1865, una de les primeres coses que va fer en Bartomeu va ser inscriure al Registre de la Propietat d'Igualada els drets que pertocaven a l'**Aleix** com a propietari dels béns que havia deixat en morir el seu avi **Anton** l'any 1814. Durant els 25 anys següents, fa una vintena d'operacions entre vendes a carta de gràcia, recompres, hipoteques, vendes a perpetuïtat, préstecs, etc. per quantitats que van augmentant progressivament. Els darrers temps d'aquest

període són els coneguts amb el nom de “la febre d’or” (1876-86). L’any 1885, coincidint amb una epidèmia de còlera a Manresa, fa el seu primer testament en el que apareix com a hereu el seu fill gran **Froilàn**, que llavors tenia 14 anys.

L’any 1890, gràcies a l’empadronament, trobem la família a la **carretera de Vic, 96, 1er pis**. Els pares ténen 46 i 38 anys, respectivament. Els fills, amb la curiosa excepció del Francisco, que a 10 anys sabia llegir, però no escriure, i la explicable de l’Antonio, que només tenia 4 anys, sabien tots de llegir i escriure. Les dones, com era habitual a l’època, no sabien llegir ni escriure. El fill gran, **Froilàn**, als 19 anys era manyà com el seu pare i residia habitualment a Barcelona. En Josep (“**Pepet**”), amb només 16 anys, ja es dedicava al comerç a **Maó** (Menorca). El **Llogari**, amb 14 anys, apareix com a “lampista”. Entre les noies, la **Maria**, als 17 anys feia de modista. Els altres eren encara massa petits com per tenir ofici.

Tot i que la pèrdua de les darreres colònies (1898) no podia fer esperar una època gaire favorable per la indústria tèxtil, l’any 1899 en Bartomeu funda, als seus 57 anys, la “**Fàbrica de Peines y Lijos** de Bartolomé Canet Galtés”, amb una sola màquina de fer **pues a la pega**. El 28 de juny la transforma en societat col·lectiva amb el nom de “**Bartolomé Canet e hijo y Compañía**”. En són socis el Bartomeu, el seu fill **Llogari**, de 22 anys, i Ramon Bernadó, comerciant de Manresa, que aporta la totalitat del capital. Això li va permetre inaugurar una secció de pintes de cotó.

El 1899 moria l’**Antonio**, víctima del tifus, als 14 anys, i el 1901, víctima de tuberculosi, ho feia en **Llogari** que, tot i tenir només 23 anys, era un dels socis de la Companyia. Per la seva banda, en Pepet havia marxat a **Mèxic**, on intentava engegar una indústria semblant a la de Manresa a la ciutat de **Puebla** (de los Angeles o de Zaragoza). També hi havia anat en **Marcel·lí** i el 1905 hi va també en **Froilàn**, tot i que ja era casat i amb dos fills.

El 7 de setembre de l’any 1906 als 25 anys d’edat mor de meningitis tuberculosa el **Francisco** i el pare demana ajut als fills que són a Mèxic. Torna primer el més petit, el Marcel·lí. Pare i fill constitueixen el 24 de desembre de 1908 la societat “**Bartolomé Canet e Hijo**” amb un capital de 5000 ptes aportat a parts iguals, tenint la gerència el Marcel·lí i la firma ambdós socis.

En la mateixa data fa el seu darrer testament, revocant explícitament el de 1885 en el qual feia hereu al Froilàn. Fa hereus universals, a parts iguals i a lliures voluntats, els seus cinc fills Froilàn, Marcel·lí, Josep, Maria i Francisca. Amb aquest testament s’acaba el costum, que venia de segles, de fer hereu el fill gran (o la filla, si no hi havia mascles).

El 30 de setembre de l’any 1912 mor en **Bartomeu** als 70 anys. Amb ell s’havia acomplert l’abandonament del medi rural en què havia viscut la família (tot i que feia anys que havia abandonat les tasques pròpiament agrícoles, encara en conservava algunes rendes) i l’ofici artesanal, pel medi urbà relativament industrialitzat i la petita empresa amb un grau important de mecanització.

A pesar de les successives crisis econòmiques generals, va poder consolidar una activitat empresarial que seria seguida pels seus descendents fins a la tercera generació.